

GUIA DOCENT
ESTRUCTURA SOCIAL

Coordinació: Diego Mateo

Any acadèmic 2014-15

Informació general de l'assignatura

Denominació	ESTRUCTURA SOCIAL
Codi	101714
Semestre d'impartició	2n Q Avaluació Continuada
Caràcter	Obligatòria
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	Diego Mateo
Horari de tutoria/lloc	a concertar per e-mail
Departament/s	Geografia i Sociologia
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català
Grau/Màster	Grau en Treball Social
Horari de tutoria/lloc	a concertar per e-mail
Adreça electrònica professor/a (s/es)	superestructura@gmail.com dmateo@pip.udl.cat

Dídac Mateo

Informació complementària de l'assignatura

Introducció:

De què parlem quan ens referim al concepte d'estructura social?

Els sociòlegs i les sociòlogues parlen d'**estructura** o **estratificació social** per descriure i categoritzar les **desigualtats** que existeixen entre els **individus** i els **grups** dins les societats humanes. Els individus i els grups tenen diferents tipus d'**accés als recursos** socialment valorats i al **poder** segons quina sigui la seva posició dins de l'estructura social i en relació a la seva posició en la **divisió social del treball**. Tanmateix, si bé des de temps immemorials hi ha hagut contactes entre cultures diferents (ja siguin bèl·lics, comercials o d'un altre tipus), és en les darreres dècades que hom pot observar en societats com la nostra (que pertany al club dels països rics) un augment del mosaic d'òrgens nacionals conformadors de la nostra realitat quotidiana educativa, laboral, convivencial, etcètera.

Gran part de l'anàlisi sociològic de l'estructura social es basa en les idees desenvolupades per **Karl Marx i Max Weber** sobre les **classes socials** i l'estratificació. La importància de la teoria marxista en relació als individus, la seva **força de treball**, les **relacions de producció**, els **mitjans de producció** o el **model d'explotació capitalista** per citar alguns exemples són cabdals per entendre bona part de la teoria sociològica sobre l'estructura social. Marx i Weber seran els pares dels dos grans models d'interpretació sociològica de l'estructura social. S'abordaran les característiques principals i els autors que han desenvolupat les correlatives teories posteriorment.

L'**ocupació** acostuma a utilitzar-se com a indicador de classe social, tanmateix hi ha múltiples factors que condicionen l'accés dels individus als **recursos** o les **desavantatges** socials relatives a la seva classe social. No podem oblidar que a banda dels factors lligats al treball hi ha **elements culturals** que tenen una forta influència en la posició de classe.

L'anàlisi de l'estratificació s'ha expressat tradicionalment des d'un punt de vista masculí. Desgranarem la qüestió de **gènere** per conèixer quins elements responen a desavantatges o diferències de classe i fins a quin punt en les societats contemporànies el gènere influeix en l'estructura social independentment de la classe.

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Posseir i utilitzar els conceptes específics de la matèria.
2. Conèixer i interpretar els efectes del canvi social en l'àmbit de l'estructura social.
3. Enquadrar les accions en el marc de la Carta de Drets Humans referents a la igualtat i a la justícia (social, de gènere i ètnica) i per a la promoció dels valors democràtics i d'una cultura de pau.
4. Disposar d'una base de coneixements amb criteris científics i tècnics per a l'anàlisi dels fets socials.
5. Aplicar els coneixements a la pràctica de manera professional i rigorosa.
6. Desenvolupar un coneixement interdisciplinari.
7. Posseir capacitat crítica de síntesi i de recerca de la informació tant en l'àmbit bibliogràfic com webgràfic.
8. Saber confeccionar documents: síntesis crítiques, exposicions, informes i treballs adequadament argumentats de forma oral i escrita.
9. Conèixer usos i possibilitats de les TIC's.
10. Saber desenvolupar estratègies de treball cooperatiu, col·laboratiu i en equip.

Competències

- Posseir i utilitzar els conceptes específics de la matèria.
- Conèixer els referents en les Ciències Socials i Humanes que aporten al treball social elements de comprensió de la realitat social.
- Mostrar respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.
- Identificar, analitzar i avaluar els problemes i necessitats socials presents en la societat.
- Investigar fenòmens i escenaris on hi pot haver necessitat d'intervenció social.
- Discernir el coneixement científic del coneixement l'ideològic, l'opinió, l'estereotip i el prejudici.
- Tenir capacitat crítica d'anàlisi i de síntesi.
- Posseir capacitat de recerca de la informació.

- Posseir una bona comprensió i expressió oral i escrita d'exposició i argumentació.
- Saber identificar, resoldre problemes i prendre decisions argumentades.
- Tenir capacitat i habilitat per treballar en equip.
- Aplicar els coneixements a la pràctica de manera professional i rigorosa.
- Desenvolupar un coneixement interdisciplinari.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Tema 1. Estructura social, estratificació i desigualtat

- 1.1. El concepte d'estructura social
- 1.2. Orígens i evolució
- 1.3. Estructura i acció
- 1.4. Diferenciació i estratificació social
- 1.5. Estructura social i desigualtat
- 1.6. El futur de la desigualtat

Tema 2. L'anàlisi de l'estratificació social I

- 2.1. La classe social com a fonament de l'estructura social
- 2.2. El concepte de classe en Marx
- 2.3. Classe i explotació
- 2.4. La multidimensionalitat del concepte de classe en Max Weber: classe, estatus i partit.
  - 2.4.1. Classe
  - 2.4.2. Els estaments.
  - 2.4.3. Els partits.
- 2.5. El concepte de dominació

Tema 3: L'anàlisi de l'estratificació social II

- 3.1. Noves aportacions a l'anàlisi marxista de les classes socials: Olin Wright i les posicions contradictòries de classe
- 3.2. Els neoweberians: Goldthorpe
- 3.3. Els neoweberians: el tancament social segons Parkin
- 3.4. La teoria de Bourdieu
- 3.5. La teoria funcionalista de l'estratificació social
- 3.6. Diferències entre el plantejament funcionalista de l'estratificació social i la teoria de classes: harmonia o consens versus conflicte.

Tema 4: Desigualtats i problemes de gènere

- 4.1. L'organització social de gènere
- 4.2. Els debats sobre el concepte de sexe i gènere, la construcció social.
- 4.3. Conceptes bàsics: patriarcat, divisió sexual del treball i modus de

producció domèstic

4.4. La relació entre patriarcat i capitalisme

4.5. Les diferències estructurals de gènere en les nostres societats

4.6. Problemàtiques específiques de gènere: maltractaments i violència de gènere, pobresa, discriminació laboral, tràfic de dones i prostitució

4.7. Famílies monomarentals

Tema 5: Desigualtats ètniques

5.1. Les desigualtats per raó d'ètnia

5.2. Raça, ètnia i etnicitat

5.3. Neoracisme o racisme cultural

5.4. Les causes de discriminació dels grups ètnics en l'accés als recursos

5.5. El paradigma econòmicoestructural

5.6. El paradigma cultural

5.7. Societat multicultural i integració social dels immigrants

5.8. La inserció en l'estructura social: el mercat de treball, l'accés a l'habitatge, la mobilitat social

5.9. Les oportunitats educatives

Tema 6. L'etarisme: les desigualtats en funció de l'edat.

Eixos metodològics de l'assignatura

Teoria sociològica (grup gran)

El gruix del temps dedicat a grup gran serà del tipus classe magistral.

Pràctiques aplicades (grups mitjans)

Des del punt de vista dels continguts i el programa de l'assignatura, l'espai de pràctiques amb grups mitjans vol familiaritzar els i les estudiants de treball social a les principals aportacions sobre processos d'estructuració de la desigualtat social des d'una dimensió aplicada.

Les sessions pràctiques previstes del curs, ens permetran vincular la teoria sociològica de l'estructuració social amb un espai de debat i reflexió sobre diversos casos de desigualtat social que ens trobem en les nostres societats complexes a dia d'avui.

- Al campus virtual trobareu tota la documentació i informació relativa a l'assignatura, consulteu-lo freqüentment per accedir als diferents materials que s'hi penjaran.

- Les indicacions pertinents del curs també es notificaran via campus virtual.

- Al servei de reproducció de la facultat trobareu les lectures específiques i obligatòries que són necessàries per al seguiment de l'assignatura.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Professor: Revisar la taula, ja que la informació del word no és gens clara!!!!

SESSIÓ	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	Recomanacions	% AVALUACIÓ
1 8 hores	P	TEMA 1	Tots	Presentació assignatura. Reflexió sobre l'aportació de l'assignatura al Treball Social Lectura i comentari crític de les lectures	Seguiment, reflexió i participació a classe. Anàlisi crítica de les lectures. Anàlisi de cas: tema: les estratègies de mobilitat social de Bourdieu. Cercar en l'entorn immediat i fer un estudi transgeneracional aplicant els suggeriments de Bourdieu i fer un power-point (treball grupal)	S'avaluarà positivament: La presència i participació activa a classe. La capacitat de treballar en equip La capacitat de síntesi, de saber fonamentar els escrits. L'ús de les TIC	0
2 8 hores	P	TEMA 2	Tots	Exposició de continguts. Comentari crític de lectures.	Treball en equip: recerca sobre desigualtats de gènere i els seus efectes. Opcional (pot ajudar en la nota final un 5%). Treball individual: recerca sobre els grups de pressió		20
3 8 hores	P	TEMA 3	Tots	Exposició de continguts. Comentari crític de lectures			10
4 8 hores	P	TEMA 4	Tots	Exposició de continguts. Comentari crític de lectures			20
5 8 hores	P	TEMA 5	Tots	Exposició de continguts. Comentari crític de lectures			30

Sistema d'avaluació

L'avaluació de les evidències sobre el progrés de l'alumnat (del aprendre a aprendre en llenguatge bolonyès) constarà de d'una recensió crítica, a nivell grupal, d'una lectura (d'una llista suggerida pel professor, però oberta i ampliable a aportacions de l'alumnat) sobre classe social o bé gènere o minoria etnocultural, una altra recensió, a títol individual, sobre una lectura que a decidir entre una sèrie de llibres escrits per professorat de la casa sobre temes de convivència cultural o de gènere. També hi haurà l'elaboració (tant a nivell individual com grupal) de petits informes breus (unes cinc

pàgines) sobre qüestions conceptuals i fenomèniques indispensables per comprendre les dinàmiques socials, polítiques i econòmiques actuals (què és la socialdemocràcia, el neoliberalisme, els grups de pressió, els conceptes de infra i superestructura, etc.). En última instància també es farà una prova estandarditzada (un examen en llenguatge antic) que recollirà els principals temes i conceptes treballats.

Per aprovar l'assignatura és indispensable superar el 50% de cada evidència proposada.

Hi haurà, si cal, una prova de recuperació on la nota màxima del curs suposarà un cinc.

Igualment, en aquest punt també cal insistir que pot ser pertinent alguna informació (per ex., data límit d'entrega d'una activitat) durant el curs. Fet que serà comunicat a través del campus virtual.

Exemple pràctic de pautes per a fer una recensió: Tema 4 - Desigualtats i problemes de gènere

- Una recensió és un escrit, un breu treball, en que es dona compte dels articles que s'analitzen i cal fer-ne un revisió crítica, personal i elaborada. La recensió ha de ser un sol text que posi en relació tots els textos que els professors us demanin que treballeu i que, per tant, els enllaci i tingui coherència argumental. L'extensió màxima de la recensió serà de cinc-sis planes a lletra times new roman 12 a espai 1,5.
- Avaluació de la recensió. En cas d'ús d'altra bibliografia o recursos per a l'elaboració de la recensió haurà de ser correctament citada a peu de plana (Autor (any); títol; editorial: lloc de publicació).
- Qualsevol còpia o plagi literal d'internet que no s'hagi citat degudament entre cometes i a peu de plana serà automàticament prova suspesa.
- Les lectures obligatòries (les podreu trobar a copisteria) per a l'elaboració de la recensió crítica del tema 4- Desigualtats i problemes de gènere són: - "Sexo, género e individuo. El sistema sexo/género como marco de análisis" a IZQUIERDO, M.J. (1998); *El malestar en la desigualdad*; Ed. Cátedra: Madrid. Pag. 13-37. - "Trabajo y estructura social" a IZQUIERDO, M.J, LLORENS SERRANO, C., MORA, E., SÁNCHEZ TORRES, E. (1998). *Aguantando el tipo. Desigualdad social y discriminación salarial*. Barcelona: Diputació de Barcelona. pag.23-61. - "El trabajo de las mujeres" a PARELLA, S. (2003); *Mujer, inmigrante y trabajadora: la triple discriminación*; Ed. Anthropos, Barcelona. pag. 27-66.

TUTORIES: A concretar amb el professor. Una manera és fer-ho prèviament per correu electrònic. Dídac Mateo: dmateo@pip.udl.cat

Bibliografia i recursos d'informació

- ALABART, A. GARCÍA, S. GINER, S. (1994) *Clase, poder y ciudadanía*, ed. Siglo XXI de España, Madrid.
- BORDERIAS C. CARRASCO, C. ALEMANY, C (comp) (1994) *Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales*, ed. Icaria, Barcelona.
- CARABAÑA, J. (1995) *Desigualdad y clases sociales. Un seminario en torno a E. Olin Wright*, Fundación Argentaria, ed. Visor, Madrid.
- CARABAÑA, J. DE FRANCISCO, A. (1993) *Teorías contemporáneas sobre las clases sociales*, ed. Pablo Iglesias, Madrid.
- CHODOROV, N. (1984) *El ejercicio de la maternidad. Psicoanálisis y sociología de la maternidad y paternidad en la crianza de los hijos*, ed. Gedisa, Barcelona.
- CROMPTON, R. (1994) *Clase y estratificación. Una introducción a los debates actuales*, ed. Tecnos, Madrid.
- DEL CAMPO, S. (1988) *Tratado de Sociología*, ed. Taurus, Madrid. (vol. I y II)
- FEITO ALONSO, R. (1995) *Estructura social contemporánea. Las clases sociales en los países industrializados*, s. XXI de España ed. Madrid.
- GIDDENS, A. (1996) *La estructura de clases en las sociedades avanzadas*, ed. Alianza, Ed. Madrid.
- GINER, S. (1994) "Clase, poder y privilegio" a Valcárcel, A. (comp.) *El concepto de*
- GINER, S. (2001) *Sociología*, ed. Península.
- GINER, S. LAMO DE ESPINOSA, E. TORRES, C. (eds) (1998) *Diccionario de Sociología*, ed. Alianza, Madrid.
- GONZÁLEZ, J. J. (2008) *Tres décadas de cambio social en España*, ed. Alianza, Madrid.
- HILLMANN K. H. (2001) *Diccionario enciclopédico de Sociología*, ed. Herder, Barcelona.
- IZQUIERDO, M. J. (1998b) *El malestar en la desigualdad*, ed. Cátedra, Madrid.
- KERBO, H.R. (1999) *Estratificación social y desigualdad. El conflicto de clases en perspectiva histórica y comparada*, ed. McGraw Hill, Madrid.
- LENSKI, G.E. (1993) *Poder y privilegio. Teoría de la estratificación social*, ed. Paidós, Barcelona.

- **MAYORAL, D.** (2007) "La organización social del género" en MERINO, R. DE LA FUENTE, G. *Sociología de la intervención social y educativa*, ed. Complutense, Madrid, pp.182-221.
- **MORELL, A.** (2002) *La legitimación social de la pobreza*, ed. Anthropos, Barcelona.
- **OLIN WRIGHT, E.** (1994) *Clases*, ed. Siglo XXI de España ed., Madrid.
- **PARKIN, F.** (1984) *Marxismo y teoría de clases*, ed. Espasa Calpe, Madrid.
- **PARSONS, T.**(1999) *El sistema social*, ed. Alianza, Madrid.
- **PEREZ DIAZ, V. ALVAREZ-MIRANDA, B. CHULIA, E.** (2004) *La immigració musulmana a Europa. Turcs a Alemanya, Algerians a França i marroquins a Espanya*, ed. Fundació La Caixa, Col. Estudis Socials, n.15.
- **RAMBLA X.** (2008) *Les fractures de l'estructura social*, Servei Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona.
- **RAMBLA X.** (2008) *Les fractures de l'estructura social*, Servei Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona.
- **SAGREGA, M.** (1992) *El edadismo contra "jóvenes" y "viejos". La discriminación*
- **SAMPER, LI. Et alii** (2000) *Continuïtats i canvi en l'estructura social a Lleida (1960-1990)*, ed. Pagès, Lleida.
- **SUBIRATS, J.** (2004) *Pobresa i exclusió social. Una anàlisi de la realitat espanyola i europea*, ed. Fundació La Caixa, Col. Estudis Socials, n.16
- **TORREBADELLA, L. TEJERO, E.** (2009) "Pobresa i exclusió social" a SUBIRATS, M. *la societat catalana 2009*, ACS, Barcelona, p. 227-248.
- **VALCÁRCEL, A.** (comp.) (1994) *El concepto de igualdad*, ed. Pablo Iglesias, Madrid.
- **VVAA** (1999) *Les desigualtats socials a Catalunya*, ed. Mediterània, Barcelona.
- **VVAA** (2008) Informe FOESSA, Fundació FOESSA.
- **VVVV.** (2007) "Nuevas migraciones, nuevas aproximaciones sociológicas" a PAPERS 85, UAB, Barcelona.

<http://www.fuhem.es/>

<http://www.foessa.es/>

http://obrasocial.lacaixa.es/ambitos/estudiossociales/estudiossociales_es.html

<http://www.fbofill.cat/>

www.ine.es

www.idescat.cat

www.cis.es

www.ceo.gencat.cat

<http://www.sobrevulnerables.es>

[estudis socials BBVA](http://www.estudisocialsbbva.com)